

напрямок розвитку економічних явищ та процесів на різних рівнях економічної системи.

Спочатку прогнозування в рамках фірми виникло як передбачення економічних параметрів діяльності бізнесу. Згодом фірми освоїли технологічне і соціально-політичне прогнозування свого середовища [1].

У теперішній час за оцінкою спеціалістів нараховується більше 150 методів прогнозування, хоча реально на практиці використовується 15-20. Методами прогнозування називають сукупність прийомів і оцінок, що дають змогу на основі аналізу минулих внутрішніх і зовнішніх зв'язків, притаманних об'єкту, а також їх змін передбачити його розвиток в майбутньому [2]. Надійний вибір методів прогнозування залежить від таких факторів: цілей прогнозу, його завдання; періоду, на який формується прогноз; специфіки об'єкта прогнозування; вірогідності і повноти вихідної інформації; обмежуючих факторів прогнозування.

Методи прогнозування параметрів бізнесу поділяють на інтуїтивні і формалізовані.

Інтуїтивні методи ґрунтуються на здогадках, досвіді та інтуїції, не слідує строгим правилам і спираються звичайно на неформальні міркування експерта. Формалізовані методи випливають з правил, у яких формалізовано взаємовідносини між досліджуваними показниками.

Інтуїтивні методи в прогнозуванні використовуються в таких випадках: в умовах відсутності достатньої за обсягом та достовірної інформації про прогнозовані явища; в умовах значної невизначеності середовища, де функціонує об'єкт; в умовах дефіциту часу чи екстремальних ситуацій; при розробці середньо- та довгострокових прогнозів об'єктів, які підпадають під вплив корінних змін, наприклад наукові відкриття.

Інтуїтивні методи поділяють на індивідуальні та колективні.

Індивідуальні бувають двох типів: оцінка типу "інтерв'ю" та аналітичні.

Серед колективних методів розрізняють: метод комісії, метод віднесеної оцінки та метод Дельфі та інші [2].

Оскільки експертні оцінки є інтегральною

сумою прогнозів незалежних експертів, вони незалежні від обрання конкретних моделей чи математичних методів. Розробка досконалих технологій експертних оцінок та методик об'єктивізації їх результатів, по-перше, дали змогу об'єктивно підвищити рівень надійності експертиз, а по-друге, поліпшити їх сумісність із формалізованими.

Формалізовані методи поділяються на методи математичного моделювання, матричні методи, імітаційні, методи теорії ігор та інші [2].

Світ бізнесу занадто складний, щоб бути адекватно прогнозованим у межах будь-якої моделі. Цей висновок призводить до двох типів однаково хибних міркувань:

1) відмова від аналітичних моделей та аналізу взагалі, перебільшення значення інтуїції, досвіду та „здорового глузду”. Така реакція базується на методах аналогій та порівнянь, на серії ситуацій, думках і судженнях. Але усе це – також клас моделей, але моделей певного типу, в яких, насправді, екстраполюється свій або чужий досвід, щоб досягти бажаного результату.

2) побудова складної системи взаємопов'язаних моделей, що охоплює найбільший період складної дійсності. Моделі в такій ситуації дають відчуття можливості швидкої та точної ідентифікації ситуації, розрахунку поведінки окремого об'єкта в умовах середовища, що змінюється, та пов'язаних із цим ризиків. Такі моделі, зорієнтовані на суто формальні чинники для прийняття рішень, зарекомендували себе погано, тому що потребували значних витрат часу, а отже, й коштів.

Відповідно до сучасних наукових уявлень системи розробки і прийняття господарських рішень повинні суміщатися формалізовані і неформалізовані методи прогнозування параметрів бізнесу, що взаємопідсилюють і взаємодоповнюють одне одного. Формалізовані методи є перш за все засобом науково-обґрунтованої підготовки матеріалу для дій людини в процесах керування. Це дозволяє продуктивно використовувати досвід і інтуїцію людини, її здібності вирішувати погано формалізовані задачі.

## Література

1. Вільчинська О.М. Методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни „Стратегічна стійкість підприємства”. / Вільчинська О.М., Паночішин Ю.М. – Вінниця: ВННІЕ ТНЕУ, 2016 – 80 с.
2. Вільчинська О.М. Оцінювання стратегічної стійкості підприємств економетричними методами / О.М. Вільчинська // Шляхи активізації інноваційної діяльності в освіті, науці, економіці: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Вінниця, 12 квітня 2016 р.: у 2-х т. – Т. 1 / редкол.: ВННІЕ ТНЕУ. – Тернопіль: Крок, 2016, С. 133–135.

УДК 332.14

## ОСОБЛИВОСТІ ПРОГНОЗУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Попова Д. – ст. 2 курсу, гр. Фвн-21

Науковий керівник – к.е.н., доцент Вільчинська О.М.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

У сучасних умовах у процесі розробки прогнозів важливого значення набуває подальший розвиток і вдосконалення методології прогнозування.

Методологічні питання прогнозування соціально-економічного розвитку регіонів ще далекі від оптимального вирішення. Складності полягають у

тому, що розвиток не може бути зведений до кількісного збільшення показників, а обов'язково передбачає структурні зміни [1].

Основним завданням у прогнозуванні соціально-економічного розвитку регіону є визначення кількісних параметрів і показників розвитку регіональної системи у перспективі. Можуть розглядатися два типи прогнозів: загальноекономічні прогнози розвитку регіональної системи в цілому і прогнози розвитку окремих галузей і сфер регіонального господарства.

Прогноз соціально-економічного розвитку регіону включає як кількісні показники і якісні характеристики розвитку макроекономічної ситуації, економічної структури, науково-технічного розвитку, зовнішньоекономічної діяльності, динаміки виробництва і споживання, рівня і якості життя екологічної обстановки, соціальної структури, а також системи освіти, охорони здоров'я і соціального забезпечення країни.

Для вказаних прогнозів характерні наступні групи показників: населення в т. ч. трудові ресурси країни, грошові доходи населення, рівень життя населення. Перша група соціально-економічних показників включає: чисельність населення, розселення по території країни і регіонам, склад населення, народжуваність, смертність і тривалість життя, трудові ресурси, в т. ч. економічно активне населення, кількість безробітних і рівень безробіття, зайнятість в сфері діяльності і галузях економіки, рух трудових ресурсів в часовому і просторовому аспектах. Друга група соціально-економічних показників включає дані, що характеризують грошові потоки: всього грошові потоки населення, заробітна плата, дивіденди і відсотки по вкладам, пенсії, системи соціального забезпечення, благодійництво. Третя група соціально-економічних показників: стан здоров'я населення, захворюваність серед різних категорій населення, рівень освіти, наявність об'єктів художньої культури, рівень житлових умов, об'єм, структура і динаміка соціального забезпечення, забезпеченість мережею торгових, побутових і

житлово-комунальних об'єктів, стан екології в суспільстві, забезпеченість спортивними і туристичними об'єктами [3].

Програма економічного і соціального розвитку Вінницької області розроблена з метою аналізу соціально-економічної ситуації в області за попередній період та визначення зовнішніх і внутрішніх чинників, які стримують розвиток регіону. Вона передбачає забезпечення узгоджених спільних дій місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування задля втілення єдиної державної політики розвитку України на рівні області [4].

Вінницька область належить до перспективних з точки зору потенціалу для економічного та соціального розвитку.

Для досягнення успіхів у забезпеченні високої якості життя населення необхідно підтримувати збалансований характер розвитку усіх сфер народного господарства – промисловості, аграрної сфери, сфери послуг. Вже є загальнозрозумілим факт, що економічного процвітання регіон може досягнути завдяки розвитку високопродуктивного сільського господарства із обов'язковим його поєднанням з мережею промислових підприємств з глибокої переробки сільськогосподарської сировини.

В результаті дослідження структури та динаміки розвитку валового регіонального продукту Вінницької області за період з 2005 по 2015 рік було визначено, що закладені у цей період темпи зростання економіки Вінницької області дозволяють прогнозувати подальше зростання за всіма видами економічної діяльності на період до 2020 р. [2].

Таким чином, прогнозування соціально-економічних показників країни і регіонів охоплює різні сторони життя суспільства. Соціальні параметри здійснюють вплив на економічне середовище господарювання, а економічні показники в свою чергу застосовуються при прогнозуванні соціально економічної сфери життєдіяльності суспільства.

#### Література

1. Вільчинська О.М. Дослідження рівня життя населення Вінницької області / О.М. Вільчинська, Ю.М. Паночипин, Т.О. Купнір // Регіональна бізнес-економіка та управління. – 2016. – №3 (51). – С. 29-34.
2. Визначення можливостей застосування виробничої функції Кобба-Дугласа як інструменту управління виробничими ресурсами регіону / Вільчинська О.М., Паночипин Ю.М., Купнір Т.О. // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2016. – №2(234), Т. 1. – С. 177-181.
3. Погрішук Б.В. Основи економічного прогнозування: навч. посіб. / Б.В. Погрішук, О.М. Лисюк. – Тернопіль: ТОВ «Новий колір», 2006. – 248 с.
4. Департамент агропромислового розвитку облдержадміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.vin.gov.ua/web/upravlinnya/web\\_upr\\_apk.nsf/web\\_alldocs/DocHJC2Y](http://www.vin.gov.ua/web/upravlinnya/web_upr_apk.nsf/web_alldocs/DocHJC2Y)

УДК 336.22:330.101.541 Лаффер

#### ПОДАТКИ ТА КРИВА ЛАФФЕРА

Радванецький М. – ст. 2 курсу, гр. Фвн-21

Науковий керівник – к.е.н., доцент Вільчинська О.М.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Податкова система – це сукупність податків, зборів, інших обов'язкових платежів і внесків до бюджету і державних цільових фондів, які діють у встановленому законом порядку. Сутність, структура і роль системи оподаткування визначаються податковою політикою, що є виключним правом